

Inleiding

Henk van de Bunt

CIROC is een kenniscentrum georganiseerde misdaad dat in 2001 is opgericht door de secties criminologie van de Erasmusuniversiteit te Rotterdam en de Vrije Universiteit te Amsterdam. Een belangrijke doelstelling van CIROC is om voor Nederland relevante kennis uit het (verre) buitenland te ontsluiten. De leidende gedachte hierbij is dat er in het buitenland een grote hoeveelheid praktijkkennis en wetenschappelijke kennis over georganiseerde misdaad en de aanpak ervan aanwezig is, maar onvoldoende wordt benut.

Deze gedachte wordt verder uitgewerkt in een studie die onlangs door de hoogleraren criminologie Gerben Bruinsma (Leiden), Ineke Haen Marshall (Omaha, VS) en mij is uitgebracht. Een aanbeveling in deze studie, die opgesteld is voor de Adviesraad Wetenschap- en Technologiebeleid, is om meer onderzoek te doen verrichten naar georganiseerde misdaad en de internationale aanpak ervan. Maar belangrijker nog is de aanbeveling om dergelijke onderzoeken anders in te richten, dat wil zeggen interdisciplinair en internationaal gericht. Het huidige criminologische onderzoek zou veel meer over de discipline-grenzen en de geografische grenzen heen moeten kijken. Behalve meer en anders zou de benutting van wetenschappelijke kennis in Nederland veel beter kunnen. De benutting van wetenschappelijke kennis in de praktijk is problematisch. Soms wordt overdreven waarde toegekend aan onderzoekresultaten, dan weer blijven relevante inzichten ten onrechte onopgemerkt.

Door middel van nieuwsbrieven en seminars probeert CIROC een stap in de goede richting te zetten. Na twee seminars over XTC en cocaïne organiseert CIROC op 20 maart 2002 een seminar op de VU over de diaspora van de Oost-Europese georganiseerde misdaad. Op dit seminar zullen ook twee gerenommeerde buitenlandse deskundigen spreken. In deze tweede nieuwsbrief besteden wij aandacht aan de impact van de 11e september. Damian Zaitch beschrijft hoe het Plan Colombia mede door toedoen van de 11e september een militaristische aanpak betekent van de cocaïne teelt in Colombia. Dina Siegel geeft een impressie van de opvattingen van een Russische deskundige over mondiaal terrorisme. Deze deskundige zal na de 11e ongetwijfeld gesterkt zijn in zijn opvatting dat terrorisme en islamitisch extremisme veel met elkaar gemeen hebben. Tenslotte een bijdrage van Wim Huisman die verslag doet van een congres van de Engelse NCIS waar onder meer gesproken werd over de relatie wetenschap en politiek.

Het rapport 'Met het oog op de toekomst. Verkenning naar de kennisvragen over misdaad en misdaadbestrijding in 2010' van G.J.N. Bruinsma, H.G. van de Bunt en I Haen Marshall, is te bestellen bij www.postbus51.nl of telefoonnummer 0800-8051

Inhoud

- ◆ Inleiding
- ◆ Analyse: - Plan Colombia: de drugoorlog na 11 september
- Terrorisme: de visie van een Russisch expert
- ◆ Nieuws van NCIS: UK Threat Assessment en jaarlijks congres
- ◆ Internationaal nieuws over georganiseerde criminaliteit
- ◆ Boeken en onderzoek in het buitenland
- ◆ Colofon

Analyse

Plan Colombia: de drugoorlog na 11 september

Damian Zaitch

In mei 2001 stemde de Tweede Kamer in met het FOLs-verdrag (Forwarding Operation Locations) tussen Nederland en de Verenigde Staten. Het verdrag stelt de Amerikanen in staat verkenningvluchten uit te voeren vanaf de vliegvelden van Aruba en Curaçao. In ons land ging wel veel aandacht uit naar dit verdrag maar er werd nauwelijks stil gestaan bij een ander bilateraal verdrag, en wel het Plan Colombia dat tussen de Verenigde Staten en Colombia is afgesloten. In Nederland werd nauwelijks een direct verband gelegd tussen de twee verdragen. Maar de ontwikkelingen na 11 september 2001 maken de (problematische) relatie tussen twee militaire strategieën in de regio pijnlijk duidelijk: de strijd tegen de drughandel en de nieuwe prioriteit van een mondiale oorlog tegen terrorisme. In dit kader is het goed nog eens kritisch naar het Plan Colombia te kijken. Hoe ziet het er uit na 11 september en in hoeverre verandert dit het beeld van georganiseerde misdaad in Colombia?

Het Plan Colombia

Het Plan Colombia werd ontworpen door president Pastrana in 1998 gelijktijdig met lopende vredesonderhandelingen met de guerrillabeweging het FARC (Fuerzas Armadas Revolucionarias de Colombia). Het was een ambitieus plan. Het doel ervan was om niet alleen de drughandel te bestrijden, maar tevens om het vredesproces te bevorderen, alsmede de economische ontwikkelingen te stimuleren, het rechtssysteem te hervormen en bij te dragen aan de democratisering van de samenleving en de humanitaire hulp te vergemakkelijken. De kosten: 7,5 miljard dollar. Colombia zou hier zelf 4 miljard dollar aan bij dragen, de Verenigde Staten 1,3 miljard dollar en de rest van het bedrag zou moeten worden opgebracht door andere landen middels samenwerkingsverdragen.

Als gevolg van binnenlandse en buitenlandse politieke druk werd dit megaproject al voor 11 september teruggebracht tot louter een militair offensief tegen cocoboeren en guerrillaorganisaties. In de plaats van een massieve aanpak van de structurele problemen in Colombia is er een militaire operatie gaande die grote gevaren met zich mee brengt voor Colombia zelf en de gehele regio. Laten we een aantal van deze ontwikkelingen in kaart brengen.

Ten eerste zijn, in de loop van 2001, de vredesonderhandelingen vastgelopen, deels vanwege het sterker worden van de guerrilla, daarnaast vanwege het ontbreken van de politieke wil bij de regering. Als gevolg hiervan zijn de politieke verhoudingen verhard en zijn vele brandhaarden ontstaan in het land.

Ten tweede lag er, volgens de Colombiaanse socioloog Ricardo Vargas, aan het Plan een verkeerde en eenzijdige analyse ten grondslag van de situatie in Colombia. Fundamentele zaken, zoals de schrijnende armoede en de grote sociale ongelijkheid, de aanhoudende schendingen van mensenrechten, het sterk afbrokkelende gezag van de - gesloten - politieke elite, werden genegeerd of onderschat. Ook werden in het plan niet de lessen verwerkt van het mislukken van het anti-drugsbeleid van de afgelopen 25 jaar. Terwijl het Plan Colombia was bedoeld om de vele sociale problemen op te lossen, vond er geen enkele vorm van maatschappelijke discussie plaats tussen de betrokken maatschappelijke geledingen. In feite werd de meeste energie gestoken in de communicatie met het buitenland, met name met de Clinton en Bush administraties, dat wil zeggen in het 'verkopen' van dit plan aan de belangrijkste geldschieter.

Ten derde speelden de Verenigde Staten een beslissende rol in de militaristische wending die het plan in de uitvoering kreeg door in juli

2000 een 'Colombia hulppakket' van 1,3 miljard dollar goed te keuren. Zeventig procent hiervan was bedoeld om het militaire potentieel van het strafrechtelijke apparaat te versterken. Zo worden de FOLs in Ecuador, Aruba en Curaçao geïntensiveerd, en worden de gelden besteed aan verbetering van de inlichtingensystemen en opsporingsapparatuur, waaronder de aanschaf van zestig helikopters. De VS heeft dit 'hulppakket' aangeboden omdat zij vinden dat het drugsprobleem in Colombia voornamelijk een Amerikaanse veiligheidsprobleem is. Daarmee wordt de strijd tegen de cocaïnehandel in de VS vooral op Colombiaanse bodem uitgevochten. De VS gaan er verder van uit dat het FARC niet alleen hun drugswinsten gebruiken om hun activiteiten te financieren, maar dat zij tevens de rol van de oude Medellín- en Calikartels over hebben genomen, en dat de coca- en papavereteelt tot elke prijs moet worden stopgezet. Kortom, door de belangrijke financiële bijdrage die de VS aan de uitvoering van Plan Colombia geven, zijn zij er in geslaagd om het plan om te vormen tot primair een strijd tegen de drugs.

Tenslotte hebben velen kritiek geleverd op deze 'Amerikanisering' van het Plan. Onder de critici bevonden zich Amerikaanse congresleden, Colombiaanse en internationale vredes- en mensenrechtenorganisaties, de katholieke kerk, enige omliggende Latijns Amerikaanse landen, grote NGO's, de EU en natuurlijk het FARC en het ELN (Ejército de Liberación Nacional). Echter, ondanks het feit dat deze (potentieel) invloedrijke critici met kracht betogen dat de huidige uitvoering van het plan onacceptabel, ineffectief en in strijd is met de oorspronkelijke bedoelingen, zijn zij er, als gevolg van hun zeer uiteenlopende economische en politieke belangen, niet in geslaagd een gemeenschappelijk alternatief te formuleren met een solide financiële basis.

Na 11 september

De nieuwe kruistocht tegen terrorisme van na 11 september 2001 heeft deze ontwikkelingen versterkt door het Plan verder te verzwakken als een sociaal en vredesgericht proces en door het Plan expliciet op de nieuwe agenda van de strijd tegen terrorisme te plaatsen.

Aan de ene kant zijn FARC, ELN en de paramilitaire groepen nu opgenomen in de lijst van buitenlandse terroristische organisaties en zijn zij bestempeld als primaire doelen in de strijd tegen terrorisme en organisaties die hun activiteiten financieren met drugshandel. De VS hebben aangedrongen dat zij de uitlevering van de leiders van deze organisaties zal vragen. De Amerikaanse ambassadeur in Colombia Anne Patterson heeft recentelijk gewaarschuwd dat heroïneproducenten wellicht naar Colombia zullen uitwijken vanwege de crisis in Azië. Hardliners in zowel Washington en Bogotá zijn alleen maar gesterkt sinds 11 september. Zelfs de Europese Unie heeft zijn aanvankelijke constructieve houding ten opzichte van het vredesproces in Colombia gewijzigd na de ontvoering van drie Duitse technici door het FARC en de arrestatie van drie leden van de IRA op Colombiaans grondgebied.

Aan de andere kant is nu de hele toekomst van het Plan Colombia onzeker. De VS zijn momenteel druk doende met het verschuiven van budgetten en middelen, waarbij het accent meer ligt op de aanpak van de productie van de drugs en het narco-terrorisme dan op de handel in verdovende middelen.

Op dit moment, zijn de meeste deskundigen het erover eens dat wat nog overblijft van het Plan Colombia, de Colombiaanse problemen niet kan oplossen. Integendeel, de besproeiing van landbouwgronden leidt tot verdere aantasting van de leefomstandigheden en van het milieu, waardoor de armlastige boeren nog meer in de handen van het FARC gedreven zullen worden. Verarmde boeren steunen het FARC met meer en meer sociale en militaire bijstand. De intensivering van de oorlog raakt vooral de dorpingen en de boeren. Hun toekomstperspectief is niet rooskleurig: honger, migratie, en slachtofferschap dreigen.

Er is een verplaatsing gaande van de guerrilla-activiteiten en ook van de bevolking naar omliggende landen (Ecuador, Venezuela en Brazilië). Waarschijnlijk zal ook de cocateelt en de productie van cocaïne zich deels naar deze landen verplaatsen.

De impact op Colombiaanse georganiseerde misdaad

De drugsindustrie in Latijns Amerika heeft al eerder getoond dat zij over de capaciteit beschikt om zich snel aan te passen aan nationale en internationale ontwikkelingen op het gebied van drugsbestrijding en van de markt. Na de ontmanteling in de jaren negentig van de grote cocaïnekar-

tels die zich hadden gevestigd in de Cauca Valle en Antioquia, werd de drughandel overgenomen door een grote groep kleine handelaars.

De meeste van deze kleine of middelgrote handelaars – inclusief producenten en exporteurs – hebben weinig te lijden gehad van de grote druk op de cocaboeren en rebellenorganisaties. Bovendien werden contacten gelegd met grote Mexicaanse, Braziliaanse en Russische drughandelaars om verzekerd te zijn van afzetkanalen. Het paradoxale gevolg hiervan is geweest dat kleinere handelaars de cocaïnehandel grootschaliger en internationaler hebben gemaakt. De grote scheepsladingen cocaïne van nu zijn de vrucht van samenwerking tussen kleine investeerders (Lee III 2001).

Het Plan Colombia pakt dit fenomeen niet aan. De nadruk ligt op de vernietiging van cocavelden en de militaire vernietiging van narco-terroristen, en niet langer op de aanpak van handelaars zoals in de jaren tachtig en negentig wel het geval was. Het duidt op de stilzwijgende erkenning bij de drugsbestrijders dat de kleinere, flexibele samenwerkingsverbanden van exporteurs veel moeilijker zijn te bestrijden dan de grote kartels. Deze nieuwe generatie kleine, maar machtige en deskundige cocaïne- en heroïnehandelaars hebben de teloorgang van de oude, grote bazen meegemaakt en hebben er lering uit getrokken. Gesteld dat het Plan erin zou 'slagen' het FARC te verslaan en de cocavelden in Zuid-Colombia te vernietigen (hetgeen tot honderdduizenden slachtoffers zou leiden), dan is de kans groot dat de grote groep van kleine handelaars uit Colombia zijn heil elders gaat zoeken. Zij zullen, zoals ze al eerder deden, proberen om opnieuw via anderen verzekerd te zijn van de aanvoer van cocaïne. Dat zou kunnen betekenen dat de twee machtigste landen in Latijns Amerika, Mexico en Brazilië, een grotere rol gaan spelen in de nog steeds zeer winstgevendende cocaïneproductie en -handel.

Bronnen

- AEGD (2001) *Geopolitical Drug Newsletter*. Januari 2001.
Bagley, B. (2001) *Drug Trafficking, Political Violence and U.S. Policy in Colombia in the 1990s*. Paper niet gepubliceerd.
Center for International Policy (2001) *The Contents of the Colombia Aid Package*. www.ciponline.org
Labrousse, A. (2001) *The War Against Drugs and the Interests of Governments*. Paper niet gepubliceerd.
Lee III, R. (2001) *Perversely Harmful Effects of Counternarcotics Policy in the Andes*. Paper niet gepubliceerd.
TNI (2001a) *Círculo Vicioso. La Guerra Química y Biológica a las Drogas*. Amsterdam: TNI.
TNI (2001b) *Europa y el Plan Colombia. Documentos de Debate 2*. April 2001. Amsterdam: TNI.
TNI (2001c) *Fusión de Guerras. Afganistán, drogas y terrorismo. Documentos de Debate 3*. December 2001. Amsterdam: TNI.
Tokatlian, J (2000) *Globalización, Narcotráfico y Violencia. Siete ensayos sobre Colombia*. Buenos Aires: Grupo Norma.

Terrorisme: de visie van een Russisch expert

Dina Siegel

Wanneer we zoeken naar een definitie van terrorisme in de literatuur vinden we allereerst honderd excuses waarom het zo moeilijk is te definiëren wat toch zo evident lijkt. Het probleem is dat terrorisme erg veel verschillende gedaanten en sociaal-politieke achtergronden heeft. Daardoor kunnen ook de (historische) percepties van gebeurtenissen sterk uiteen lopen. Het begrip terrorisme is elastisch, abstract en vaag, maar heeft aan de andere kant een duidelijke gevoelswaarde: terrorisme is slecht, gevaarlijk en moet met alle mogelijke middelen bestreden worden. Na 11 september is deze gevoelswaarde alleen maar sterker geworden. In toenemende mate worden criminele handelingen als 'terrorisme' betiteld. Dit geldt voor georganiseerde misdaad, maar zelfs ook voor hackers op het internet of anti-abortus activisten. Wie een probleem krachtig wil afkeuren en bestrijden moet het als terroristische activiteit aanduiden...

De meest gangbare definities van terrorisme zijn die van Brian Jenkins en Walter Laqueur. Jenkins (1986) ziet terrorisme als het gebruik van of de dreiging met geweld met het doel om politieke veranderingen te bewerkstelligen. Vergelijkbaar definieert Laqueur (1987) terrorisme als het niet legitieme gebruik van geweld om politieke doelen te bereiken door onschuldige burgers aan te vallen. Deze definities, die het voordeel van de

eenvoud hebben, hebben verschillende reacties van wetenschappers opgeroepen, die vervolgens zelf hebben geprobeerd te definiëren, te ontleden en te onderscheiden, maar die eigenlijk alleen verschillende aspecten aan de definitie van terrorisme hebben toegevoegd. Alex Schmidt heeft zelfs geprobeerd het definiëringsprobleem op te lossen door verschillende definities te combineren (1983). De conclusie was dat er op het moment geen een definitie van terrorisme bestaat. Het wetenschappelijke debat hierover is nog steeds gaande, met name onder Amerikaanse criminologen.

Vorig jaar november bezocht ik het congres van de American Society of Criminology in Atlanta. Hier werd me duidelijk dat terrorisme het onderwerp van het moment is. Dit blijkt wel uit de talloze publikaties die er aan worden gewijd en de vele panelgesprekken die erover werden gevoerd tijdens het congres. Echter, terwijl Amerikaanse wetenschappers zich intensief bezighouden met het definiëren van het fenomeen en werken aan anti-terrorisestrategieën, halen de Russische criminologen hun schouders op; hadden zij jaren geleden al niet gewaarschuwd voor dit aloude probleem?

In november 2001 gaf Dr. Roman Oganyan van het Stavropolse Juridische Instituut in ons land een serie lezingen over terrorisme en de Islam. Opmerkelijk was dat voor deze Russische deskundige terrorisme en Islam vrijwel synoniemen zijn. Wanneer Oganyan het heeft over terrorisme in Rusland, dan heeft hij het in feite over de noordelijke Kaukasus en de praktische benaderingen van bestrijding van terrorisme. Volgens hem is een grote misvatting van het Westen om te denken dat de Russische strijd tegen de Tsjetsjenen een politieke strijd is tussen het centrale gezag en een naar autonomie strevende provincie. Het is daarentegen een strijd tegen het terrorisme, meer bepaald een strijd tegen het Islamitisch terrorisme. Oganyan meent dat de strijd in Tsjetsjenie onderdeel uitmaakt van een wereldwijde strijd. Deze strijd loopt langs een zogenaamde rode-lijn, die loopt van voormalig Joegoslavië tot het Midden-Oosten, en die de frontlinie is voor de oprukkende Islam. Hij waarschuwt dat 'geen land ter wereld immuun is voor terrorisme'. Met verbazing en lichte spot reageert Oganyan op personen die menen dat landen als Nederland veilig zijn omdat deze buiten de zogenaamde rode-lijn vallen. Hij meent dat het juist een kenmerk van het moderne (Islamitische) terrorisme is dat zij tot ver achter de frontlinies opereert. Daardoor is het verrassingseffect groot. Dit overkwam de Amerikanen, zij werden totaal onvoorbereid geconfronteerd met terrorisme.

Vandaag de dag schuilt het gevaar van terrorisme niet zozeer in het aantal slachtoffers dat zij maakt maar in de verregaande verfijning en professionalisering die bereikt is. In de eerste plaats hebben terroristische groepen deze professionalisering via harde training en toepassing van moderne technologische methoden bereikt. Maar in de tweede plaats moet worden benadrukt dat deze ontwikkeling gepaard gegaan is met een hele sterke spirituele motivatie. Oganyan heeft interviews gehouden met terroristen die gevangen worden gehouden in Rusland. Op grond van deze interviews is Oganyan doordrongen geraakt van het belang van religieus extremisme en zelfopoffering (zelfmoordaanlagen). Het islamitische fundamentalisme heeft haar eigen wetten omtrent het martelaarschap gecreëerd: 'Shahid gaat niet dood, maar hij gaat naar de hemel waar hij zal leven in de schaduw van Allah en hij zal kunnen genieten van prachtige vrouwen, heerlijk eten, etc.' De spirituele leiders brengen een potentiële Shahid in een staat van religieuze opwindung. Op deze wijze brengen zij de terrorist in een heilige sfeer, waarbinnen hij verblijft tot op het moment van de terroristische aanslag.

Ondanks het feit dat terrorisme in se een politiek geïnspireerde daad is en ondanks het feit dat hij terrorisme en islamitisch extremisme op één hoop gooit, benadrukt Oganyan dat hij terrorisme hoofdzakelijk als een criminele daad ziet. Hij bevindt zich hiermee in het goede gezelschap van een andere Russische expert Antonyan die terroristen kwalificeert als 'necrofielen'. Aan de ene kant willen zij de wereld goed en rechtvaardig maken en aan de andere kant vermoorden zij mensen om hun idealen te kunnen bereiken. Maar zij zouden doorgaan met moorden, zelfs indien er zo iets bestond als een rechtvaardige maatschappij.

Bronnen

Adelkhanyan, R. (2001), *Investigation of kidnapping*, Moscow.
Antonyan, U. (1998), *Terrorism, criminological and juridical research*, Moscow: Schit-M.

Jenkins, B. (1986), *Is Terrorism Plausible Nuclear?* In P. Leventhal & Y. Alexander (eds), *Nuclear Terrorism*. New York: Pergamon.

Laqueur, W. (1987), *The Age of Terrorism*, Boston: Little, Brown.

Schmid, A. (1983), *Political Terrorism*, New Brunswick: Transaction Books.

Nieuws van NCIS

UK Threat Assessment en jaarlijks congres

Wim Huisman

Vorig jaar publiceerde de National Criminal Intelligence Service van het Verenigd Koninkrijk (NCIS) voor de tweede maal een UK Threat Assessment (UKTA). Dit rapport bevat een analyse van de wijze waarop criminele groeperingen in het Verenigd Koninkrijk opereren en de belangrijkste bedreigingen die hun activiteiten voor de samenleving genereren. Op nationaal niveau wordt de belangrijkste bedreiging volgens NCIS gevormd door de volgende vormen van criminaliteit: handel in hard drugs (voornamelijk heroïne, cocaïne en XTC), mensensmokkel, fraude (vooral belastingfraude), witwassen van crimineel vermogen, kindporno, 'Hi-tech' criminaliteit (vooral criminaliteit op het internet) en het verschijnsel dat veel criminele groeperingen op meerdere misdaadmarkten actief zijn. Met name kindporno en computercriminaliteit vallen op in dit rijtje omdat deze verschijnselen meestal niet passen binnen de gangbare definities van georganiseerde criminaliteit. De NCIS merkt hierover op dat criminele organisaties zich weliswaar nog niet bezig houden met computercriminaliteit, maar dat er een groot risico ontstaat wanneer zij kennis van doorgewinterde hackers gaan inhuren. Wel zijn er aanwijzingen dat criminele groeperingen zich op commerciële wijze bezig houden met de verspreiding van kindporno.

Opvallend is dat de UKTA een klassieke beeld van georganiseerde criminaliteit presenteert dat niet echt afwijkt van het beeld dat bijvoorbeeld de WODC-monitor Georganiseerde misdaad en andere onderzoeksrapporten schetsen van de situatie in Nederland. Een persoonlijk oordeel is wel dat de analyse van de UKTA vrij globaal en oppervlakkig is en daardoor biedt het weinig nieuwe inzichten in georganiseerde criminaliteit. Gemeenplaatsen zijn bijvoorbeeld de constatering dat criminele groepen vooral op winst uit zijn, dat het gebruik van afschermingstechnieken als corruptie en intimidatie op een zekere mate van calculatie wijzen en dat criminele groeperingen hun aandacht verleggen naar nieuwe winstgevende misdaadmarkten. Ook het gebruik van internet en vormen van ondergronds bankieren bij witwassen is inmiddels wel bekend.

De resultaten van de UKTA vallen met name tegen omdat het één van de analyseproducten is van het veelgeprezen Intelligence Led Policing en het daarop gebaseerde National Intelligence Model zoals dat nu binnen de Britse politie wordt geïmplementeerd. Dit betekent onder andere dat criminaliteitsanalyse een cruciale rol in de bedrijfsvoering van de opsporing en vervolging gaat innemen. Mede omdat het concept van Intelligence Led Policing onder de vlag van 'Informatie Gestuurde Opsporing' ook binnen de Nederlandse politie wordt geïntroduceerd, waren mijn verwachtingen hooggespannen.

Eén van de voor ons land belangrijkste conclusies is de rol die Nederland wordt toegedicht als internationale marktplaats voor verdovende middelen. De NCIS schrijft in haar conclusie 'The fact that the Netherlands have become a recognised centre of trade and expertise in drugs of all types, and home to major traffickers from around the world, means that UK-based groups have ready access to sources of supply.' Op zich kwam de rol van ons land als criminele marktplaats ook al uit Nederlands onderzoek naar voren, maar dat het in een buitenlandse rapport met zoveel woorden wordt opgeschreven is toch opvallend.

De resultaten van de UKTA werden ook gepresenteerd op het jaarlijkse congres van de NCIS dat dit jaar als thema had 'Advances in Analysis'. Naast ontwikkelingen in de georganiseerde criminaliteit stonden de volgende onderwerpen centraal: de opleiding en kwalificaties van misdaadanalisten, nieuwe analysetechnieken, samenwerking tussen politie en andere partners en uiteraard Intelligence Led Policing en het National Intelligence Model.

Juist vanwege de centrale rol van criminaliteitsanalyse bij

Intelligence Led Policing was de scepsis opvallend die bij sommige sprekers te beluisteren viel over het nut van wetenschappelijk onderzoek en een wetenschappelijke bijdrage aan criminaliteitsanalyse. Dit is een geluid wat binnen de Nederlandse politie gelukkig (nog) weinig valt te beluisteren. Deze mening waren de sprekers van de sessie 'Working with academics' overigens niet toegedaan. Integendeel, Gloria Laylock – zelf academicus en voormalig directeur van de Home Office Police Research Group – liet op overtuigende wijze zien hoe verklarende modellen uit de criminologie kunnen worden gebruikt bij de aanpak van criminaliteit. Haar boodschap: 'Science learns about the power of context!', oftewel de achtergronden en omstandigheden waaronder criminaliteit wordt gepleegd. Natuurlijk kent de bijdrage van wetenschappers aan criminaliteitsanalyse en opsporing wel zijn beperkingen en randvoorwaarden. Dit werd geïllustreerd door het verslag van een projectleider van een opsporingsonderzoek naar een serieverkrachter, waarbij verschillende deskundigen werden benaderd om voor de rechercheurs een daderprofiel te schetsen. De onderkenning van elkaars zwakke en sterke punten en de daarop gebaseerde samenwerking leidde uiteindelijk tot de arrestatie van de dader.

De UKTA is te vinden op www.ncis.co.uk.

Internationaal nieuws over georganiseerde criminaliteit

De vangst van een Nederlands-Braziliaanse netwerk

De Franse douane heeft verklaard meer dan een ton cocaïne te hebben aangetroffen in een zeilboot. De vondst werd gedaan nadat de mast van de boot was afgebroken en de drugsmokkelaars gedwongen waren een stop te maken in Noord-Frankrijk. Volgens de douane was de cocaïne, met een straatwaarde van ongeveer \$130 miljoen, verstopt onder de vloerschotten van de boot. De drie smokkelaars, twee Brazilianen en een Nederlander, zijn gearresteerd. Ze verklaarden dat ze vanuit het Caribische gebied waren vertrokken en dat ze op weg waren geweest naar Nederland. De douane meldt dat het de grootste vangst is sinds 1994. In een vrachtwagen die zich begaf in de buurt van de Zuid-Franse stad Narbonne, trof men destijds 12 ton cocaïne aan. *(BBC World Service Newsroom 31-12-2001)*

Oekraïense overheidsmaatregelen tegen witwassen treden in werking

Per 1 januari 2002 oefent de Oekraïne overheidstoezicht uit op alle grote dan wel verdachte financiële transacties. De verordening die deze maatregel bewerkstelligt, is onlangs getekend door de president van de Oekraïne, Leonid Kuchma. De verordening is van kracht tot en met december dit jaar. De maatregel maakt deel uit van een campagne die zich richt op de bestrijding van witwassen. Alle transacties die door Oekraïense wetgeving worden beschouwd als groot of verdacht, vallen onder het bereik van deze maatregel. Naar verwachting zal het Oekraïense parlement over enige tijd wetgeving over dit onderwerp laten doorkomen. Binnen het ministerie van Financiën zal een departement worden opgezet, wat zich speciaal zal bezighouden met fiscaal toezicht. Het primaire toezicht zal worden uitgeoefend door het bankweten en andere financiële instellingen. Alle verdachte feiten en omstandigheden zullen zij rapporteren aan het departement. Alle transacties boven de €20.000 zullen worden beschouwd als groot. Verdacht zijn alle transacties die liggen tussen de €10.000 en de €20.000. Indien de waarde van een transactie uitstijgt boven de veronderstelde financiële capaciteit van betrokken partijen, zal deze in de gaten worden gehouden. *(ITAR-TASS nieuwsgenschap, Moskou, 01-01-2002)*

Boeken en onderzoek in het buitenland

Letizia Paoli (2001) *Illegal Drug Trade in Russia*, Freiburg i. Br.: Editie Luscrim. In deze empirische analyse, opgezet door het UNODCCP wordt de drugshandel in negen steden uit de voormalige Sovjet-Unie bestudeerd. De analyse is gebaseerd op interviews met sleutelfiguren, experts en drugsgebruikers. Tevens is er gebruik gemaakt van een vijftigtal gerechtelijke uitspraken en van secundaire literatuur en krantartikelen. De studie toont aan hoe in Rusland tijdens jaren negentig, de vraag naar drugs groeide en tevens diversificeerde. Beschreven wordt hoe Rusland de rol op zich neemt van doorvoerland van drugs uit landen als Colombia, Afghanistan en Nederland. De auteur beweert, in tegenstelling tot geruchtmakende berichtgevingen, dat de distributie van drugs niet in handen is van grote misdaadondernemingen of een machtige Rode Maffia.

Pax Christi Netherlands (2001) *The kidnap industry in Colombia. Out business?*, Utrecht: Pax Christi Netherlands. Dit recentelijk gepubliceerde rapport bevat de meest complete en actuele informatie op het gebied van deze vorm van terrorisme in Colombia. De auteur plaatst het fenomeen in een internationaal kader, om vervolgens te beschrijven hoe deze vorm van misdaad een bijdrage levert aan de activiteiten van zowel guerrilla's als paramilitaire groeperingen. Verder beschrijft het rapport op welke wijzen de Colombiaanse autoriteiten ontvoeringen bestrijden. Benadrukt wordt de belangrijke rol die is weggelegd voor buitenlanders en buitenlandse investeerders (vooral Europese), als slachtoffer en hoofdrolspeler.

R.E. Oganyan (2001), *Pochislenie cheloveka: Istoricheskie i pravovye problemy* (Ontvoering: historische en juridische problemen), Moskou, Juridisch Instituut van het Russische Ministerie van Binnenlandse Zaken. De auteur gaat in op de historische evolutie van ontvoering en daaraan gelieerde criminaliteit. Het onderzoek is gebaseerd op statistische data over de periode 1993- 2000 en op de persoonlijke ervaringen van de auteur gedurende zijn werk voor het Ministerie van Binnenlandse zaken.

E.G. Lyachov, A.V. Popov, 1999, *Terrorism: natsionalnyi, regionalnyi i mezhdunarodnyi kontrol* (Terrorisme: nationale, regionale en internationale controle). Moskou, Rostov-on-Don. De auteurs behandelen de traditionele wetenschappelijke problemen van de aanpak van terrorisme en analyseren in het bijzonder de Federale Russische en regionale structuren.

COLOFON

CIROC

Vrije Universiteit Amsterdam
Kamer 5A-42
De Boelelaan 1105
1081 HV Amsterdam
email: ciroc@rechten.vu.nl
tel: +31 (0) 20 444 6231

Directeur: prof. dr. H.G. van de Bunt
Redactie: dr. W. Huisman